

a morálnost, chovná kultura, rychlost, nýbrž sférou péči, ješím intelektua-
potenciálem. Je to jakási le-
její sociální pevnosti a katalyz-
namiky.

Musíme ještě více pozvednout socialistické kultury. Vědci a vynálezci, spisovatelé a novináři, výtvarníci, učitelé a pracovníci všech oborů kultury a školství jsou povoláni být s péčí přestavby. Počítá se s aktivním a sociálním postoje

ry lid se stal vzdělávacím, čím
Ani však jsme de-
koj se ú-
kost v-
bám. úky
kých i a přídor-
níků zdaleka ne-
kům života.

Je nezbytný skok kupředu a dosáhne zásadních změn. Právě strana k reformám do školství i k přest

mat aktuální otázky škro-
ze svých zasedání.

jsou, soudružky a soudruzi, nařídí-
tegické úkoly, které musíme splnit
voluční přestavbě všech stránek
cialistické společnosti.

Od dubnového zasedání uplynulo dva a půl podaří vykonat? Na-
jsme? Domnívám vhodně a nevyhr-
slavnost

...ravají v naši největším krokem
demokratismu.
našeho ekonomického
systému musíme vytvořit
aktivní a pružný mechanismus
k tomu zaplnění všech pracujících
občanů o státních a občanských
záležitostech. Za druhé musíme v praxi
lidí žít v podmínkách prohlubující
demokracie - rozvíjet a uplatňovat lid-
práva a moderní ekonomickou
solidaritu mas. a učít
demokracii.

Když slavíme roční výročí revoluce
a zamýšlíme se nad tím, do-
se pozorněji podíváme na proces
demokratizace společnosti. Jsou tu nemalé a
a rozpory, neobejde se jen o nové
pokrokové síly, které se stávají
i určité jednoty a nezávislosti.

...ních dnech po konstatování
a rolníci se dosud „bojí“,
nejsou ještě rozhodni, nepřivkyk-
ještě, oni musejí vzít do
kou v. Avšak Římová
ruce n-

...schopna
dvě třím,
to vlastnosti,
býjí zpuchřelá
cestu samostatného tvůrčího
života.

...obtěžně lidé přivykají
a nutnosti žít
praktickými me-
tednají

mele na Zemi

NEBE NA ZEMI NEBE NA ZEMI

Hudební komedie s použitím motivů hry Španělský kněz

F. Beaumonta a J. Fletchera

Úprava: FRANTIŠEK RACHLÍK

Hudba: JAROSLAV JEŽEK a VĀCLAV TROJAN

Režie: MOJMÍR WEIMANN

Výtvarník scény: OTAKAR SCHINDLER j. h.

Výtvarník kostýmů: IRENA GREIFOVĀ j. h.

Choreografie: zasl. umělec LUBOŠ OGOUN j. h.

Hudební nastudování: ALEXANDR ŠPUNDA

Dramaturg: LADISLAV SLÍVA

Jupiter	OTAKAR PRAJZNER
Juno	ALENA TOMÁNKOVĀ
Merkur	JAROSLAV KREJČÍ
Vittorio Bartolus, notář	ZDENĚK SVOBODA
Amaranta, jeho žena	LENKA KUCHARSKĀ
Caverna, velkostatkář	JINDŘICH DVOŘÁK
Catastrofa, jeho žena	DANUŠE ONDRÁČKOVĀ
	JANA POSTLEROVĀ
Camilio, jeho mladší bratr	LUBOŠ ONDRÁČEK
Horacio Darda, kněz Jupiterův	MILAN SOVA
Scipio Calaber, kostelník chrámu Jupiterova	JAN MAZÁK
Rakvář	JAN ŌDL
Sousedka	MARIE VIKOVĀ
	LUDMILA BEDNĀROVĀ

Představení řídí: JARMILA PAULEROVĀ

Text sleduje: MARTA VESELĀ

Premiéra v sobotu 13. února 1988 na Scéně P. Bezruče v DKP ROH VŽSKG

CELÉ LIDSKÉ POKOLENÍ CELÉ LIDSKÉ POKOLENÍ

Celé lidské pokolení

Mělo by víc pokoje

Kdyby bylo to, co není

A nebylo to, co je.

Nikdo nic nikdy nemá mít za definitivní

Neb nikdy nikdo neví, co se může státi

Řekne se třeba že se to a to stane tak a tak

Ono to pak dopadne docela naopak

Řeknete-li dnes: život je pes —

Co má být zítra za zvíře

Když je dnes pes?

Jelikož ani ten pes není dnes definitivní

Neví se zdali se ze psa vlk nemůže stát —

DOKAVAD TI NENAROSTE VOUS DOKAVAD TI NENAROSTE VOUS

Dokavad ti nenaroste vous
Ještě jsi do života nevklouz
Ještě jsi moc mladý
Panic a nic víc
Bez vousatý brady
Nemůžeš vědět nic
Jak báječně, báječně světu prospívá
Jeden krok dopředu a pak dva zpátky.
Dávno, už dávno to takhle chodívá:
Jeden krok dopředu a pak dva zpět !
Vážnost a důstojnost starým náleží
Dávno, pradávno už nezáleží na mládeži
Kráčej, jak kráčí celý vousatý svět:
Jeden krok dopředu,

Jeden krok dopředu,
Jeden krok dopředu a pak dva zpět !
Chceš-li, aby ti šli na ruku,
Nos aspoň vousatou paruku.
Stačí vousů kousek a hned uvidíš,
že se po těch vousech
vyšplháš výš a výš.
Báječně, báječně světu prospívá:
Jeden krok dopředu a pak dva zpět.
Vážnost a důstojnost starým náleží,
dávno pradávno už nezáleží na mládeži !
Kráčej, jak kráčí celý vousatý svět:
Jeden krok dopředu a pak dva —
jeden krok dopředu a pak dva —
jeden krok dopředu a dva zpět.

ŽIVOT JE JEN NÁHODA ŽIVOT JE JEN NÁHODA

Život je jen náhoda
Jednou jsi dole, jednou nahore
Život plyne jak voda
A smrt je jako moře

Každý k moři dopluje
Někdo dříve a někdo později
Kdo v životě miluje
Ať neztrácí naději

Až uvidí v životě zázraky
Které jenom láska umí
Zlaté rybky vyletí nad mraky
Pak porozumí

Že je život jak voda
Kterou láska ve víno promění
Láska že je náhoda
A bez ní štěstí není

NA NIRVÁNU, NA OLYMP, NA NEBE NEVĚŘÍM NA NIRVÁNU, NA OLYMP, NA NEBE NEVĚŘÍM

Na Nirvánu, na Olymp, na nebe nevěřím.
Když svět někdo pomlouvá, vždycky láteřím.
Nestojím o nekonečno s hvězdami všemi.
Stačí mi pár krásných chvil někde na Zemi.

Když já vám povídám, že je nebe na zemi,
pravdu mám, věřte mi.
Za život život dám, i když nerad umírám.
Pravdu mám, věřte mi.
Pro toho, kdo chce žít, je na světě plno krás.
A z těch krás nebe mít záleží jenom od vás.
Jen od vás, věřte mi, záleží, kdy přijde čas,
kdy pro nás začne nebe na zemi !

Nebe na zemi

Nebe na zemi vzniklo v závěrečné části vrcholného období Osvobozeného divadla, v r. 1936. Premiéra byla 23. září 1936 a hra měla v tomto nastudování 107 repríz.

Jiří Voskovec a Jan Werich v té době měli již dávno za sebou první období nezávazných studentských recesí a poetického dada humoru. Střílení do stávkujících dělníků ve Frývaldově v r. 1931 jimi otrásl natolik, že do svých her začali vkládat zjevnou politickou, demokratickou tendenci. Jejich nové hry se stávaly čím

dál více společensky útočnými, kritickými a Osvobozené divadlo se stávalo stále více divadlem politickým v nejlepší smyslu toho slova. Tato tendence se ještě prohloubila po nástupu fašismu v Německu v r. 1933. Zmíněný fakt vyprovokoval V + W k napsání a uvedení ostře antifašistických her Caesar, Kat a blázen a Osel a stín. Sál divadla U Nováků, v němž Osvobození hráli, byl denně nabit, Osvobozené divadlo patřilo k nejpozoruhodnějším, nejprovokativnějším a nejsledovanějším kulturním fenomenům své doby.

Tvůrci Osvobozeného divadla však zároveň jako by cítili, že tyto vrcholy svým způsobem uzavírají jistou etapu jejich vývoje a rozhlíželi se po nových uměleckých možnostech. Po smrti K. H. Hilara, šéfa činohry Národního divadla, uvítali nabídku ředitele ND dr. Stanislava Mojžíše - Loma na spolupráci s touto přední scénou. Jali se velmi intenzívně připravovat jevištní adaptaci Komenského Labyrintu světa a ráje srdce, kterou hodlali uvést v Národním divadle a v níž se chystali hrát role Všedybuda a Mámení. V r. 1935 proto ukončili činnost Osvobozeného divadla (představením revue Panoptikum). Sál divadla U Nováků byl pronajat jinému divadelnímu podnikateli, Antonínu Fenclovi.

Konzervativní živly však zákulisními intrikami znemožnily spolupráci V + W s Národním divadlem. K uvedení Labyrintu světa nedošlo.

Voskovec a Werich se tedy vrátili k ideji Osvobozeného divadla a obnovili jeho činnost v sále divadla Rokoko premiérou nové hry, Balady z hadrů (premiéra byla 28. listopadu 1935).

Ant. Fencel i přes vysloveně komerční zaměření svého repertoáru v Divadle U Nováků v sezóně 1935/36 finančně dokonale shořel a budova tak byla opět volná.

Osvobození se do ní okamžitě vrátili a právě Nebe na zemi bylo první novou hrou obnoveného Osvobozeného divadla (krátká perioda sezóny 1935/36 v Rokoku nese název Spoutané divadlo).

Po vážném poselství Balady z hadrů hledali V + W, jako už často předtím, vyvažující protipolohu v zápletkové frašce, zaměřené na pravý opak vážnosti, na rozpoutanou divadelnost bez tísnivých podtónů a názorných ideových proklamací.

J. Werich viděl v Moskvě staroanglickou satirickou hru Johna Fletchera a Francise Beaumonta *The Spanish Curate* (Španělský kněz), která se mu velmi zalíbila. S pomocí J. Fučíka si opatřil ruský text, který J. Fučík volně přeložil a Voskovec s Werichem jej pak ještě dále podstatně přepracovali a upravili pro své potřeby, pro svá těla a své duše. Španělské prostředí proměnili v antické, a to spíše v renesančně barokní fantaskní vizi než ve snaze o nějaký reál. Hra tím dostala dimenze nadčasovosti, ale zároveň byla plná i aktuálních společenskokritických šlehů. Tahle zamýšlená „odlehčovačka“ vyvolala nenávistné útoky reakčního tisku, takže o žádné odlehčení repertoáru vlastně vůbec nešlo. Nebe na zemi míří sice na obecnější společenskomorální vady, nepatří tedy přímo a bezprostředně do řady aktuálních politických her V + W před ním i po něm (*Těžká Barbora*, *Pěst na oko*), ale právě tím přesahuje dobu svého vzniku. Myslíte, že bychom Nebe na zemi jinak hráli právě dnes?

— sl —

PROČ SE STÁLE VRACÍME?

Proč se stále vracíme k tvorbě Osvobozeného divadla? Podívejme se jen zběžně na repertoárové soupisy českých divadel v posledních třiceti — pětatřiceti letech a zjistíme, že při veškeré proměnlivosti vkusových a estetických kánonů, názorů na divadlo, jeho smysl a poslání, která je pro toto období charakteristická, hry z odkazu klaunské dvojice V + W a jejich neodmyslitelného spolupracovníka Jaroslava Ježka jsou konstantou, která se objevuje ve všech dramaturgických konfiguracích. Není málem jediného činoherního či zpěvoherního souboru, který by si to alespoň párkrát za tu dobu nezkusil. Přitom pánové V + W rozhodně ve své době nemínili „psát pro potřeby historie“. Oni dělali divadlo velice živé, velice konkrétní a adresné, které — zejména s nárůstem krizových jevů v politickém životě předmnichovského Československa — bylo nesmírně ostré směrem ke zcela reálným jevům tehdejšího života. Proč tedy, na rozdíl od mnoha jiných autorů oné doby, kteří se zabývali tématy tak říkajíc věčnými a všepłatnými, s perspektivou minimálně stoleté existence, na prknech, o nichž se říká, že prý znamenají svět, a jejichž díla nepřežila rozpad první republiky a které, ač ve své době byli nesmírně slavní, dnes dokážou ocitovat jen vzorní posluchači a absolventi divadelní či literární vědy, příběhy, které byly pre-

miérovány v sále Divadla U Nováků v pražské Vodičkově ulici, stále žijí aktivním divadelním životem, a nejen to, jsou nesmírně živě přijímány vděčným publikem. Inu, snad to bude právě tím, že pánové Voskovec a Werich psali divadlo velice živé a bezprostřední. A tak, i když dnes žijeme ve zcela jiné politické a společenské realitě, působí jejich díla sice jinak, ale v žádném případě ne jako kus mrtvé historie. Jistě, mnohé z jejich děl zestárlo, ne všechny tituly (uvědomme si, že v průměru byly premiérovány dva tituly za rok) snesou stejně přísná měřítka. Někde byl příběh jen velice průhlednou a prostinkou záminkou pro bravurní předscénové dialogy dvojice protagonistů, jinde a to je právě příklad „Nebe na zemi“, jehož předlohu Jan Werich viděl v Moskvě ve Druhém studiu MCHATU a kterou ve své přednášce o dojmech ze SSSR ocharakterisoval těmito slovy: „španělský abbé bylo srdcové eso, které se objeví v ruce elegantního kouzelníka“ — je příběh dramaticky nosný a schopný vlastního divadelního života. A k těmto titulům, jakými vedle Nebe na zemi jsou třeba Těžká Barbora, Balada z hadrů, Kat a blázen a některé další se vracíme nejraději. Neboť přesto, že mnohé z toho, co roztřáslo bránice publika při někdejších předscénách V + W, by bylo dnes absolutně nesrozumitelné, je plně srozumitelný a současný etos a

duch těchto her. A proto se k nim vracíme, a proto také uvádíme Nebe na zemi právě nyní, v době, kdy si připomínáme 40. vítězství pracujícího lidu v naší zemi. Vždyť ono neškodí uvědomit si, že právě Osvobozené divadlo bylo jedním z center, kde se soustřeďovali ti, kteří byli nespokojeni se zdánlivou prosperitou a klidem prvorepublikánské idyly, že právě toto divadlo bylo scénou revoluční, které žilo a dýchalo duchem idejí, které se posléze stály určujícími. A připomeňme si to právě dnes, v době, kdy se snažíme zbavit tuto naši skutečnost všech nánosů byrokratismu a hlouposti, které se na ni navrstvily. Humor a smích Osvobozených nám v tom může být velice dobrým pomocníkem.

Mojmír Weimann

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, nositel Řádu práce. Redakce programu PhDr. Ladislav Slíva. Výtvarné zpracování: Otakar Schindler (s použitím kostýmních návrhů Ireny Greifové). Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 21, Ostrava 1, Novinářská 7, č. z. 800421, o 380001288. Cena programu 1,50 Kčs. **NEPROJEKTNÉ**
Vedoucí výroby a technického provozu: ing. Ivan Bílek. Vedoucí technického provozu: Stanislav Janeček. Vedoucí dekoračních dílen: Jaroslav Macháč. Vedoucí výroby kostýmů: Eliška Zapletalová. Jevištní mistři: Jiří Lupínek, Jan Uhl. Mistr osvětlení: Zdeněk Osif. Mistr elektroakustiky: Bohuslav Fischer. Mistr vlásenkárny: Jindra Kučajová. Mistr rekvizitárny: Eva Wiesnerová. Mistr garderoby: Zlata Nezhybová.

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha.

Státní divadlo
v OSTRAVĚ

SCĚNA
DIVADLA PETRA BEZRUČE
8861